

Eduskunnan talousvaliokunnalle

HE 43/2022 vp

tav@eduskunta.fi

**KIRJALLINEN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE
LAEIKSI TEKIJÄNOIKEUSLAIN JA SÄHKÖISEN VIESTINNÄN PALVELUISTA
ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA**

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry (jälj. Kuluttajaliitto) pyytää mahdollisuutta lausua tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta ja esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Käsillä olevassa hallituksen esityksessä Kuluttajaliitto on kiinnittänyt huomiota muutamaan seikkaan, joilla on erityistä merkitystä kuluttajien asemaan.

1. Oikeussuojakeinot

Sääntelyn taustalla olevassa direktiivissä säädetään (17 artikla), että kun palveluntarjoajat yhteistyössä oikeudenhaltijoiden kanssa käsittelevät käyttäjien valituksia, jotka koskevat pääsyn estämistä käyttäjien palveluun tallentamiin aineistoihin, käyttäjien on voitava viedä tällaiset erimielisyydet puolueettomaan, tuomioistuinten ulkopuoliseen erimielisyyksien ratkaisumenettelyyn. Hallituksen ehdotuksessa päädytään esittämään asiantuntijaelintä menettelyksi erimielisyyksien ratkaisemiseksi (tekijänoikeuslaki 55 i §). Kuluttajaliitto pitää käyttäjien kannalta tärkeänä, että esityksen mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö varmistaa käytettävien asiantuntijoiden esteettömyyden ja puolueettomuuden.

Lisäksi Kuluttajaliitto kiinnittää huomiota, että edellä mainitun oikeussuojakeinon käyttäminen on rajattu palvelun käyttäjiin, tällöin potentiaaliselle yleisölle ei ole tarjolla vastaavia oikeussuojakeinoja. Palvelun käyttäjä tulisi määritellä siten, että se koskisi myös potentiaalista käyttäjää ja yleisöä. Vaihtoehtoisen riidanratkaisuelimen lisäksi sama määrittelyongelma koskee asiaa koskevaa tekijänoikeuslain tuomioistuinmenettelyä (tekijänoikeuslaki 55 k §).

Kuluttajaliitto näkee, että vaihtoehtoisen riidanratkaisumenettelyn (55 i §) sekä tuomioistuin prosessin (55 k §) kanneoikeus tulisi olla myös käyttäjiä edustavalla taholla. Yksittäisen käyttäjän intressi saattaa olla niin pieni, ettei hänellä on tahtoa, osaamista taikka taloudellisia

mahdollisuuksia viedä asiaa eteenpäin, vaikka yleinen oikeustila vaatisi asian ratkaisemista. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että kollektiivia edustava taho pystyisi hyötymään tekijänoikeuslain mukaisista oikeussuojakeinoista. Tämä olisi linjassa edustajakannedirektiivin tausta-ajatusten kanssa, jota kautta pyritään varmistamaan yleisesti, että ryhmän etua valvovilla tahoilla on mahdollisuus edustaa ryhmää tuomioistuimessa.

2) Sisällön poistaminen ja oikeus kohtuulliseen hyvitykseen (55 j §)

Kuluttajaliitto on huolissaan kuluttajien oikeuksista tapauksissa, joissa kuluttajille merkityksellistä sisältöä poistetaan vedoten tekijänoikeuksiin vaikkei tekijänoikeudellista perustetta ole olemassa. On käytetty esimerkkinä tilanteita, joissa siteerataan (laillisesti) yrityksen mainoslauseita ja kerrotaan, miksi se ei pidä paikkaansa. Jos mainoksen tuottaja saa tällaisen palautteen automaattisesti poistetuksi (vaikka vain tilapäisestikin) vetoamalla tekijänoikeuksiin, on tämä ongelmallista. Tämmöisessä tilanteessa palautteen julkituominen on tärkeää, jotta kuluttajat saavat tietää yrityksen markkinoinnin paikkansapitävyydestä, vaikka se tarkoittaisi, että joudutaan käyttämään mainossisältöä. On tärkeää, että asiattomiin poistopyyntöihin ja asiattomia poistopyyntöjä toteuttaviin toimiin voidaan puuttua sanktioin ja näkyville palauttamiseen on olemassa nopea prosessi.

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Emmi Meriranta
Lakimies OTM